

Zasady BHP w szkole

najważniejsze zagadnienia

Autor: Barbara Grzędowska

Spis treści

	strona
1 Podstawowe zasady BHP w szkole	3
2 Obowiązki nauczyciela podczas przerw międzylekcyjnych	4
3 Powinności nauczyciela w przypadku zagrożenia pożarowego	5
4 Postępowanie nauczyciela podczas wypadku	5
5 Powinności nauczyciela podczas wycieczki szkolnej	5
6 Szczególne zasady BHP w szkole	7

1. Podstawowe zasady BHP w szkole

Znajomość podstawowych zasad bhp jest warunkiem odpowiedzialnej pracy każdego nauczyciela. Do obowiązków nauczyciela w klasie należą poniżej wymienione:

- nauczyciel ma obowiązek wejść do sali pierwszy, by sprawdzić czy warunki do prowadzenia lekcji nie zagrażają bezpieczeństwu zarówno uczniów jak i jego. Szczególną uwagę powinien zwrócić na stan szyb w oknach (czy nie są uszkodzone), stan instalacji elektrycznej (czy np. nie są powyrywane kontakty), czy nie ma mebli tak zniszczonych, by mogło to zagrazać bezpieczeństwu,
- jeśli sala lekcyjna nie odpowiada warunkom bezpieczeństwa, nauczyciel ma obowiązek zgłosić to do dyrektora szkoły celem usunięcia usterek. Do czasu naprawienia usterek nauczyciel ma prawo odmówić prowadzenia zajęć w danym miejscu,
- przed rozpoczęciem lekcji winien zadbać o wywietrzenie sali, zapewnić właściwe oświetlenie i temperaturę w niej,
- nauczyciel decyduje o przebiegu zajęć. Ustala zasady korzystania z sali lekcyjnej. Przed rozpoczęciem lekcji opisuje jej przebieg i informuje o środkach ostrożności, które należy przedsięwziąć, aby nie narazić uczniów i siebie na niebezpieczeństwo,
- podczas zajęć nauczyciel nie może pozostawić uczniów bez żadnej opieki. Jeśli musi wyjść, powinien zgłosić to nauczycielowi z sali obok, lecz sytuacja taka nie zwalnia go od odpowiedzialności za uczniów,
- uczniów chcących skorzystać z toalety nauczyciel zwalnia pojedynczo. Jest powszechnie wiadome, iż uczniowie najczęściej dopuszczają się nagannych czynów, kiedy są w grupach bez opieki dorosłych,
- w razie stwierdzenia niedyspozycji ucznia (jeśli stan jego na to dozwala) należy go skierować w towarzystwie drugiej osoby do pielęgniarki szkolnej. Jeśli zaistnieje taka potrzeba udzielić mu pierwszej pomocy. O zaistniałej sytuacji należy powiadomić rodziców dziecka. Jeśli jest to nagły wypadek, powiadomić dyrektora,
- powinien on także kontrolować właściwą postawę uczniów w czasie lekcji i korygować zauważone błędy,
- dba o czystość, ład i porządek podczas trwania lekcji i po jej zakończeniu,
- powinien po skończonej lekcji sam otworzyć drzwi, by nie dopuścić do gwałtownego ich otwarcia przez wybiegających uczniów (może to spowodować uderzenie w

przechodzących właśnie korytarzem ludzi).

Nauczyciele zobowiązani są do przestrzegania ustalonych godzin rozpoczynania i kończenia zajęć edukacyjnych oraz do respektowania prawa uczniów do pełnych przerw międzylekcyjnych.

W czasie przerw uczniowie pozostają pod nadzorem i opieką nauczycieli. Organizację i harmonogram dyżurów nauczycieli ustala dyrektor szkoły po uwzględnieniu potrzeb szkoły.

2. Obowiązki nauczyciela podczas przerw międzylekcyjnych

Podczas pełnienia dyżuru nauczyciele zobowiązani są do:

- punktualnego rozpoczynania dyżuru i ciągłej obecności w miejscu podlegającym jego nadzorowi, zgodnie z regulaminem dyżurów,
- aktywnego pełnienia dyżuru – reagowania na wszelkie przejawy zachowań odbiegających od przyjętych norm. W szczególności powinien reagować na niebezpieczne, zagrażające bezpieczeństwu uczniów (agresywne postawy wobec kolegów; bieganie, siadanie na poręcze schodów, parapety okienne itp.),
- przestrzegania zakazu otwierania okien na korytarzach, obowiązku zamykania drzwi do sal lekcyjnych,
- dbania by uczniowie nie śmiecili, brudzili, dewastowali ścian, ławek i innych urządzeń szkolnych oraz by nie niszczyli roślin,
- zwracania uwagi na przestrzeganie przez młodzież ustalonych zasad wchodzenia do budynku szkolnego lub też sal lekcyjnych,
- dbałości, by w czasie przerwy sale lekcyjne były wywietrzone – nie wolno otwierać dużych skrzydeł okien,
- egzekwowania, by uczniowie nie opuszczali terenu szkoły podczas przerwy,
- nie dopuszczanie do palenia papierosów na terenie szkoły- szczególnie w toaletach szkolnych.

3. Powinności nauczyciela w przypadku zagrożenia pożarowego

Każdy nauczyciel ma obowiązek zapoznać się i przestrzegać instrukcję bezpieczeństwa pożarowego w danej szkole. Winien też dbać by uczniowie zostali zapoznani ze szkolnym regulaminem przeciwpożarowym, a także z:

- zasadami postępowania w razie zauważenia ognia,
- sygnałami alarmowymi na wypadek zagrożenia,
- z planami ewakuacyjnymi, oznakowaniem dróg ewakuacyjnych,
- zasadami zachowania i wynikającymi z tego obowiązkami.

4. Postępowanie nauczyciela podczas wypadku

- zapewnić natychmiastową pomoc uczniowi, który uległ wypadkowi.
- jeśli zachodzi potrzeba wezwać pogotowie ratunkowe.
- zawiadomić o wypadku szkolną służbę zdrowia, dyrektora szkoły, pracownika służby bhp.
- niezwłocznie zawiadomić o wypadku rodziców (prawnych opiekunów) poszkodowanego ucznia lub osobę sprawującą nad nim opiekę.

5. Powinności nauczyciela podczas wycieczki szkolnej

Organizator wyjścia/wyjazdu uczniów poza teren szkoły odpowiada za zdrowie i bezpieczeństwo powierzonych mu uczniów, są oni pod jego stałym nadzorem. Nauczyciel zobowiązany jest:

1. Opracować program wycieczki i regulamin pobytu i przedłożyć je celem uzyskania akceptacji.
2. Wpisać wyjście/wyjazd do szkolnego rejestru wycieczek (wycieczki zagraniczne wymagają wpisu do rejestru prowadzonego przez nadzór pedagogiczny).
3. Uzyskać zgodę rodziców (opiekunów prawnych), najlepiej pisemną, na udział ich dzieci w wycieczce poza teren miejscowości w której znajduje się szkoła. Jeśli u ucznia wystąpią przeciwwskazania zdrowotne nie zezwalające na jego uczestnictwo w wycieczce – zostaje on zwolniony z uczestniczenia w niej.

4. Przestrzegać warunków opieki nad uczniami:

- a) stale sprawdzać stan liczebny uczniów przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu, w czasie zwiedzania, przejazdu oraz po przybyciu do punktu docelowego,
- b) pamiętać, że tzw. „czas wolny” nie zwalnia nauczyciela od odpowiedzialności za bezpieczeństwo uczniów,
- c) nauczyciel zobowiązany jest do stałego dyscyplinowania uczestników wycieczki. W chwili wypadku to nauczyciel koordynuje przebieg akcji ratunkowej, ponosi pełną odpowiedzialność za podjęte działania,

dba by:

- w miejscowości usytuowania szkoły grupa wycieczkowa nie przekraczała 30 uczniów na jednego opiekuna,
- kiedy zmienia się pobyt poza miejscowość gdzie znajduje się szkoła 15 uczniów na jednego opiekuna,
- podczas turystyki kwalifikowanej (góry, woda) 10 uczniów na jednego opiekuna,
- jeśli wycieczka udaje się w rejony powyżej 1000 m n.p.m. oraz w Parkach Narodowych musi być ona prowadzona przez przewodnika z odpowiednimi kwalifikacjami,
- Na wycieczkę należy zabrać dobrze wyposażoną apteczkę pierwszej pomocy.
- Nauczyciel może wyrazić zgodę na kąpiel jedynie w kąpieliskach strzeżonych, pod stałą obserwacją i nadzorem nauczyciela i ratownika, w grupach liczących nie więcej niż 15 uczniów,
- Podczas wycieczki rowerowej grupa nie może przekroczyć 15 osób (razem z opiekunem), każdy uczestnik musi legitymować się kartą rowerową,
- Opiekun grupy zobowiązany jest do zwracania szczególnej uwagi na bezpieczeństwo i przestrzeganie zasad przeciwpożarowych,
- Bezwzględnie należy odwołać wyjście w teren podczas burzy, mrozu, śnieżyicy, gołoledzi i podobnych niesprzyjających warunkach atmosferycznych,
- Zabronione jest korzystanie przez uczniów ze ślizgawek na zamrzniętych rzekach, jeziorach i stawach.

6. Szczególne zasady BHP w szkole

Substancje i preparaty chemiczne

Należy je umieścić w odpowiednich pojemnikach opatrzonych napisami zawierającymi:

- Nazwę substancji lub preparatu,
- Informację o ich niebezpieczeństwie lub szkodliwości dla zdrowia.

Należy je przechowywać w zamkniętych pomieszczeniach, specjalnie przystosowanych do tego celu. Osoba prowadząca zajęcia z użyciem takich preparatów powinna zostać zaopatrzona w karty charakterystyk niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych zgromadzonych w szkole.

Lekcje wychowania fizycznego

- uczniowie nie mogą pozostawać bez opieki osób upoważnionych. Nauczyciel prowadzący zajęcia powinien dostosować stopień trudności i intensywności ćwiczeń do aktualnej sprawności fizycznej i wydolności ćwiczących,
- nauka pływania może odbywać się jedynie w miejscach specjalnie do tego celu wyznaczonych i przygotowanych, przy stałym nadzorze ratownika i opiekuna,
- sprzęt wodny, z którego korzystają uczestnicy wycieczek musi być wyposażony w sprzęt ratunkowy, a korzystać mogą z niego jedynie osoby przeszkolone w zakresie jego obsługi oraz posługiwania się wyposażeniem ratunkowym – niedopuszczalne jest używanie łodzi i kajaków podczas silnych wiatrów,
- nie wolno urządzać ślizgawek i lodowisk na rzekach, stawach, jeziorach i innych zbiornikach wodnych,
- przed przystąpieniem do strzelania z broni sportowej należy zapoznać uczniów z zasadami korzystania ze strzelnicy i bezpiecznego obchodzenia się z bronią,
- niedopuszczalne jest wydawanie osobom pozostającym pod opieką szkoły lub placówki sprzętu, którego użycie może stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia, jeżeli szkoła nie ma możliwości zapewnienia warunków do bezpiecznego korzystania z tego sprzętu,
- bramki i kosze do gry oraz inne urządzenia, których przemieszczenie się może stanowić zagrożenie dla zdrowia ćwiczących muszą być mocowane na stałe.

Wycieczki szkolne

Przy organizacji zajęć, imprez i wycieczek poza terenem szkoły liczbę opiekunów oraz sposób zorganizowania opieki ustala się uwzględniając wiek, stopień rozwoju psychofizycznego, stan zdrowia i ewentualną niepełnosprawność osób powierzonych opiece szkoły. Przepisy nie zawierają informacji, jak liczna może być grupa, którą opiekuje się jeden opiekun – zapewnienie bezpieczeństwa musi bowiem wynikać z rzeczywistej potrzeby.

Opiekun wycieczki musi sprawdzić listę obecności uczestników przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu. Również współpraca z rodzicami przyczynia się do bezpieczeństwa uczestników wycieczki – najlepiej pisemnie poinformować rodziców o szczegółowym planie wycieczki, podać, co ze sobą uczniowie powinni zabrać, gdzie i kiedy są planowane wyjazdy.

Pierwsza pomoc w razie wypadku

Apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy i instrukcja o zasadach jej udzielania powinny być umieszczone w przypadku placówek oświatowych w takich pomieszczeniach, jak:

- Pokój nauczycielski,
- Laboratoria,
- Pracownie,
- Warsztaty szkolne,
- Pokój nauczycieli wychowania fizycznego,
- Pokój kierownika internatu,
- Kuchnia.

Nauczyciele, szczególnie Ci prowadzący zajęcia w warsztatach i laboratoriach, a także zajęcia wychowania fizycznego, powinni być przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

Najczęstsze przyczyny wypadków uczniowskich:

- Niezwracanie uwagi na bezpieczeństwo innych,
- Bieganie zamiast chodzenia,
- Żywołowe zachowanie,

- Nieprzestrzeganie zasady prawostronnego ruchu,
- Zamyślenie,
- Pośpiech,
- Brak skutecznego nadzoru nad uczniami,
- Śliskie nawierzchnie,
- Nierówne podłogi,
- Brak zabezpieczenia poręczy,
- Niestabilnie zamocowany sprzęt sportowy,
- Niezabezpieczone przewody,
- Niskie stropy nad przejściami.

W sytuacji, gdy dojdzie do wypadku ucznia, należy natychmiast zawiadomić jego rodziców lub opiekunów, organ prowadzący szkołę, pracownika służby BHP, społecznego inspektora pracy i radę rodziców.

Literatura:

- Kadry w oświacie – praktyczny poradnik dla dyrektora szkoły i placówki oświatowej. Wydawnictwo Wiedza i Praktyka, Warszawa 2007.
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r - Karta Nauczyciela – Dz.U.z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zmianami
- Ustawa z 26 czerwca 1974 r - Kodeks pracy – tekst jednolity: Dz.U. z 1998 roku, Nr 21, poz. 94 z późn. zmianami
- Ustawa z 7 września 1991 r o systemie oświaty Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zmianami
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach Dz.U. z 2003 r Nr 6, poz. 69 z późn. zmianami